

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національна спілка документознавців України
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського
Західноукраїнський національний університет
Національний університет «Острозька академія»
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Національний університет «Львівська політехніка»
Харківська державна академія культури
Київський національний університет культури і мистецтв
Сілезька політехніка (Сілезький технологічний університет, Польща)
Софійський університет Святого Климента Охридського (Болгарія)

**ІНФОРМАЦІЙНА ОСВІТА
ТА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ
XXI СТОЛІТТЯ**

МАТЕРІАЛИ
XVIII Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 10 – 12 вересня 2025 р.

За загальною редакцією
В. Г. Спрінсяна

Одеса
2025

Редакційна колегія:

Г. О. Оборський — ректор Національного університету «Одеська політехніка», доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії інженерних наук України, заслужений працівник освіти України;

В. Г. Спрінсян — завідувач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений працівник освіти України, президент Національної спілки документознавців України;

А. А. Фурман — директор Інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка», доктор психологічних наук, професор;

О. В. Шевченко — голова підкомісії В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» сектору вищої освіти НМР МОН України, доктор наук зі соціальних комунікацій, професор кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

Т. В. Розова — завідувач кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка», доктор філософських наук, професор;

В. Ю. Жарких — завідувач кафедри філософії, історії та політології Національного університету «Одеська політехніка», доктор філософських наук, професор;

І. О. Бірюкова — генеральний директор Одеської національної наукової бібліотеки, заслужений працівник культури України;

Т. В. Новальська — завідувач кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, доктор історичних наук, професор;

О. В. Марковець — завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», кандидат технічних наук, доцент;

Ю. С. Амельченко — директор Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського заслужений працівник культури України;

Ю. А. Работін — голова правління Одеської регіональної організації національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України, кандидат економічних наук, доцент;

О. В. Лаврик — доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат філологічних наук;

М. Г. Якубовська — доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат філологічних наук;

Т. А. Зінов'єва — доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат мистецтвознавства;

О. В. Бурлука — доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат філософських наук.

Відповідальні за випуск — **О. В. Бурлука, О. В. Лаврик,
М. Г. Якубовська**

Друкується за рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська політехніка» (протокол № 1 від 03 вересня 2025 року)

Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI I-741 століття: матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 10–12 вересня 2025 року) / за заг. ред. В. Г. Спрінсяна ; ред. кол.: Г. О. Оборський, В. Г. Спрінсян, О. В. Шевченко [та ін.] ; відп. за вип. О. В. Бурлука, О. В. Лаврик, М. Г. Якубовська. Одеса, 2025. 446 с.
ISBN 978-966-927-534-9

Збірник укладено на основі матеріалів XVIII Міжнародної науково-практичної конференції з проблем інформаційної освіти, комунікативної компетенції, інформаційної культури сучасного фахівця, філософії кроскультурної комунікації та розробки й впровадження інноваційних освітніх технологій. До збірника також увійшли статті й тези доповідей, в яких розглядаються актуальні проблеми кола наук із соціальних комунікацій та суміжних галузей знань.

Розрахований на наукових працівників, фахівців інформаційної сфери, викладачів, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться заявленою проблематикою.

УДК 378.4.007(477.74)(063)

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.
Відповідальність за зміст статей покладається на авторів.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Odesa Polytechnic National University
National Union of Documentary Experts of Ukraine
National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky
Odesa National Scientific Library
Odesa regional universal scientific library of M. S. Grushevsky
Western Ukrainian National University
Ostroh Academy National University
Vasyl' Stus Donetsk National University
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
National University «Lviv Polytechnic»
Kharkiv State Academy of Culture
Kyiv National University of Culture and Arts
Silesian Polytechnic (Silesian University of Technology, Poland)
Sofia University of St. Kliment Ohridski (Bulgaria)

**INFORMATIONAL EDUCATION
AND PROFESSIONAL-COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES
OF XXI CENTURIES**

MATERIALS
of the XVIII International scientifically-practical conference

Odesa, September, 10-12th, 2025

Under the general editorship
V. G. Sprinsyan

UDC 378.4.007 (477.74)

Published by the decision of the National University "Odesa Polytechnic"
Academic Council (protocol № 1, 03.09.2025)

Proceedings concluded a based on materials the XVIII International Scientific and Practical conference on problems of Information Education, communicative competence, professional modern of information culture, philosophy, cross-cultural communication and the development and implementation of innovative educational technologies. The collection also includes articles and abstracts that address actual problems range of social communications sciences and related branches of knowledge.

Computed on the research workers experts of information sphere, teachers, students and all those interested in the stated issues.

The conference proceedings are published in author's edition.
Responsibility for the content of articles rests with the authors.

ЗМІСТ

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

<i>Бориц О.</i>	Стратегія розвитку сучасної бібліотечної справи в Україні	13
<i>Вовк Н.</i>	Інтерактивні стратегії залучення користувачів у бібліотеках: симбіоз гейміфікації та VR	16
<i>Гнатенко С.</i>	Проблемні аспекти документознавчої практики	19
<i>Горшков Д.</i>	Наукова бібліотека інституту імені В. П. Філатова: історія стійкості та подолання труднощів	23
<i>Гринников О.</i>	Системи електронних каталогів бібліотечних фондів національних бібліотек та перешкоди їх уніфікації	27
<i>Гришко О.</i>	Мобільні додатки та їх роль у просуванні бібліотечних послуг в молодіжному середовищі	30
<i>Данькевич Ю.</i>	Традиційні та цифрові ресурси: взаємодія у формуванні інформаційної культури майбутніх фахівців	35
<i>Добровольська В., Збанацька О.</i>	Міждисциплінарність як вектор модернізації підготовки фахівців у галузі культури та мистецтва	39
<i>Длужневський К.</i>	Актуальні проблеми документознавчої теорії та практики	43
<i>Донський Б.</i>	Соціокультурні ініціативи публічних бібліотек як інструмент розвитку безбар'єрного простору	47
<i>Драпалюк Д.</i>	Диверсифікаційна спрямованість змісту навчання фахівців з бібліотекознавства та інформаційних наук	50
<i>Клименко О., Сокур О.</i>	Підвищення фахового рівня бібліотекарів у реаліях воєнного часу	54

<i>Козарева В., Камбуров С.</i>	Implementation of an open-source publishing system as part of the open science policy	59
<i>Козаченко С.</i>	Актуальні питання документно-інформаційної роботи (на досвіді центральної міської бібліотечної системи для дітей м. Одеси)	67
<i>Кудлай В., Кладітін М.</i>	Роль ІТ у збереженні документної спадщини в архівах України: від оцифрування до сталого доступу	70
<i>Міронов В.</i>	Інформаційно-бібліотечне забезпечення розвитку туризму Південної України: історіографічний та концептуальний виміри	76
<i>Охріменко Г.</i>	Комунікаційна політика в організаційній культурі закладу культури (на прикладі наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія»)	81
<i>Палеха Ю.</i>	Побудова транспортно-логістичної системи документації	86
<i>Передерій І., Гула Р.</i>	Організаційний рівень інтеперабельності цифрових архівів і бібліотек: чинники ефективності та виклики реалізації	91
<i>Петрова І., Безуса К.</i>	Професійна бібліотечна комунікація в умовах цифровізації українського суспільства	95
<i>Румик Д.</i>	Інноваційні форми медіадіяльності публічних бібліотек України	101
<i>Тур О., Шабуніна В.</i>	Соціальні медіа як інструмент професійної самореалізації в сучасному інформаційному просторі	106
<i>Тюрменко І.</i>	Використання ретроспективних джерел у формуванні професійного профілю документознавця	115
<i>Федотова О.</i>	Особливості класифікації методів документознавства у контексті загальної методології наукових досліджень	118

УДК 021+930.25]-043.5:004.91]:005.941

Ірина Передерій,
д. іст. н., професор, завідувач кафедри
українознавства, культури та документознавства
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
Руслан Гула,
д. іст. н., професор, професор кафедри філософії
Харківського національного університету
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ ІНТЕРОПЕРАБЕЛЬНОСТІ ЦИФРОВИХ АРХІВІВ І БІБЛІОТЕК: ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У тезах проаналізовано організаційний рівень інтероперабельності як один з ключових чинників ефективної взаємодії цифрових архівів і бібліотек у глобальному цифровому просторі. Акцентовано увагу на структурних, управлінських та нормативних умовах такої взаємодії. Наголошено на чинниках успіху, викликах реалізації та українських реаліях у контексті формування стійких партнерств між установами пам'яті – як на рівні внутрішньоукраїнського цифрового простору, так і глобального міжнародного.

Ключові слова: *інтероперабельність, цифрові архіви, цифрові бібліотеки, організаційна взаємодія, культурна спадщина, політика відкритого доступу.*

This paper examines the organizational level of interoperability as one of the crucial factors for effective collaboration between digital archives and libraries in the global digital space. It focuses on the structural, managerial, and regulatory conditions that enable this interaction. Particular attention is given to success factors, implementation challenges, and the Ukrainian context in building sustainable partnerships among memory institutions – both nationally and internationally.

Keywords: *interoperability, digital archives, digital libraries, organizational interaction, cultural heritage, open access policy.*

У межах цифрової трансформації архівної та бібліотечної сфери особливої актуальності набуває поняття інтероперабельності – здатності різних систем, інституцій і процесів ефективно взаємодіяти шляхом узгодження стандартів, процедур і стратегій. У сучасному науковому дискурсі виокремлюють технічний, семантичний і організаційний рівні інтероперабельності, кожен з яких визначає окремі аспекти досягнення максимальної сумісності як кінцевої мети. На перший погляд, основними тут є перші два рівні – технічний та семантичний. Однак, насправді, й організаційний рівень відіграє не менш важливу роль у забезпеченні сталого та ефективного функціонування взаємодії між диджиталізованими колекціями та спеціальними платформами їх репрезентації.

Організаційний рівень інтероперабельності передбачає узгодження політик, стратегій, норм, процедур і управлінських підходів, які забезпечують ефективну координацію та сталість співпраці між інституціями у спільному інформаційному просторі. На відміну від технічного рівня (який забезпечує сумісність технологій, охоплюючи стандарти метаданих, протоколи обміну даними та форматні сумісності) і семантичного (роль якого зводиться до встановлення смислових, контекстних зв'язків між об'єктами, поняттями й описами в різних цифрових колекціях), організаційний рівень зосереджується на управлінських механізмах, які забезпечують довготривалу співпрацю незалежних установ.

На цьому рівні інтероперабельності досягнення технічної та семантичної сумісності доречно доповнюється інституційною злагодженістю, нормативною інтеграцією та управлінською підтримкою. Вона виявляється в спільному виробленні стандартів, участі в консорціумах, налагодженні процедур спільного адміністрування ресурсів, належній кадровій підготовці та перепідготовці, а також синхронізації локальних цифрових рішень з глобальними інфраструктурами.

До обов'язкових складників успішної реалізації організаційної інтероперабельності слід віднести:

- погодженість політик доступу до цифрових ресурсів і метаданих (наприклад, політики IFLA, ICA, ICOM, технічні моделі Europeana [1], Digital Public Library of America [2], FamilySearch, які упроваджують міжінституційні стандарти метаданих та обміну);

• синхронізацію локальних систем із глобальними інфраструктурами (як добрий зарубіжний приклад – DigitalNZ – національний агрегатор цифрового контенту Нової Зеландії, що об'єднує понад 200 установ і забезпечує доступ до 30+ мільйонів цифрових об'єктів і базується на принципах відкритості, інтероперабельності та інноваційного переосмислення культурної спадщини [3]; у вітчизняній площині прикладом потенціалу є проєкт «Україніка» – своєрідний «портал знань про Україну» [4, с. 86], а також майбутня Національна електронна бібліотека України – НЕБУ [5]);

• розвиток кадрового потенціалу через міждисциплінарні освітні програми й тренінги;

• формування міжінституційних консорціумів (наприклад, Консорціум EIFL-Україна, започаткований влітку 2025 р. [6]);

• урахування правових й етичних стандартів (SUCHO [7], міжнародні угоди).

Спираючись на міжнародний досвід у цій сфері, серед ключових чинників, що сприяють успішній та ефективній організаційній взаємодії цифрових архівів і бібліотек, варто виокремити:

• існування національних стратегій цифрової спадщини (наприклад, у Франції, Фінляндії, Нідерландах);

• централізовані або федеративні моделі управління цифровими платформами (Europeana Foundation, Digital Public Library of America);

• наявність правових механізмів співпраці (консорціуми, хаби, угоди про спільне адміністрування ресурсів);

• стабільне фінансування (державне, фондове, міжнародні гранти);

• підготовку кадрів бібліотечно-архівної справи з компетентностями в галузі інформаційних технологій, менеджменту та цифрового права.

Розкриваючи український контекст проблеми, слід виокремити як бар'єри на шляху забезпечення інтероперабельності цифрових документальних платформ, так і очевидні можливості. Попри наявність прогресивних ініціатив і високий рівень активності професійної спільноти, в Україні зберігається низка перешкод для повноцінної реалізації організаційного рівня інтероперабельності. Серед позитивних факторів:

• реалізація проєктів цифрового документування та збереження (SUCHO, Архів війни, цифрові колекції НБУВ; Міжархівний пошуковий портал);

- партнерства з громадськими та академічними ініціативами (Центр міської історії, Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка);
- залучення до міжнародних платформ відкритого доступу (Europeana, Wikimedia, Архівний портал Європи).

Головними викликами для подальшого забезпечення цього рівня інтеперабельності, на наш погляд, є:

- відсутність єдиної державної Стратегії цифрової спадщини;
- недостатня міжвідомча координація між архівними та бібліотечними установами;
- фрагментарність нормативно-правової бази та нестача управлінських моделей співпраці;
- певний кадровий дефіцит фахівців із цифрової організаційної взаємодії;
- обмежене та нестале фінансування цифрових платформ і спільних ініціатив.

Отже, організаційна інтеперабельність є системотворчим рівнем у забезпеченні стійкості цифрових платформ історико-культурної спадщини. Вона є важливою передумовою для ефективного застосування технічних і семантичних рішень, зумовлює сталість стратегій, підвищує довіру користувачів і посилює культурну ідентичність у цифрову добу. У контексті війни рф проти України організаційний рівень інтеперабельності набуває додаткового значення як чинник інформаційної безпеки та збереження історичної правди. Його інтеграція у державну інформаційну політику є стратегічним завданням.

Посилення цього рівня інтеперабельності сприятиме розбудові відкритого й стійкого інформаційного простору, що забезпечує збереження, доступність і репрезентацію культурної спадщини в умовах глобальних викликів.

Список використаних джерел

1. Europeana Foundation. Europeana Strategy 2020–2025. URL: https://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Publications/European%20Strategy%202020-%20-%202025.pdf (дата звернення: 04.08.2025)
2. Digital Public Library of America. About. URL: <https://dp.la/about> (дата звернення: 04.08.2025)

3. DigitalNZ. About DigitalNZ. URL: <https://digitalnz.org/about> (дата звернення: 05.08.2025)
4. Добровольська В. Електронна бібліотека «Україніка» – унікальний інтегрований ресурс цифрової документальної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 79-87. URL: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2020.205424> (дата звернення: 05.08.2025)
5. Кава з Мудрим. Телеграм-канал Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. 31.07.2025. URL: <https://web.telegram.org/a/#-1001676920726> (дата звернення: 05.08.2025)
6. Утворено Консорціум EIFL-Україна. *Державна науково-технічна бібліотека України*. 2025. URL: <https://www.dntb.gov.ua/news/eifl-ukraine> (дата звернення: 04.08.2025)
7. SUCHO – Saving Ukrainian Cultural Heritage Online. Project overview. URL: <https://www.sucho.org> (дата звернення: 05.08.2025)

УДК 023:316.77:004.9(477)(043.3)

Ірина Петрова,
к. іст. н., доцент кафедри інформаційної діяльності
Маріупольського державного університету,
Катерина Безуса,
здобувачка магістерського рівня вищої освіти 2 курсу
ОП «Керування документаційними процесами
та розвиток цифрової громади»
Маріупольського державного університету

ПРОФЕСІЙНА БІБЛІОТЕЧНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Проаналізовано трансформацію професійної бібліотечної комунікації на тлі перетворень самої бібліотеки з книгозбірні в доступні, інтерактивні, багатофункціональні центри. Визначено особливості професійної комунікації бібліотек та бібліотекарів, напрями її розвитку в умовах цифровізації українського суспільства. Висвітлено використання соціальних мереж як каналів комунікації обласних бібліотек України.